

Klimaatadaptatie en Omgevingsvisies

Deltaprogramma | Ruimtelijke Adaptatie

Aanleiding

Prinsjesdag 2017: Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Deltaprogramma | Ruimtelijke Adaptatie

Ambities uit Deltaplan

- Klimaatadaptatie in Omgevingsvisies en –plannen
- Uiteindelijk integraal onderdeel

Deltaprogramma | Ruimtelijke Adaptatie

Programma

- Aftrap door Edward Stigter, directeur Beleid VNG
- 'Elimineer de burger!' door Ferenc van Damme, Strateeg Participatie & Communicatie bij de provincie Overijssel en eigenaar Appassionato
- Lunch
- Workshoprondes 1 & 2
- Borrel

Omgevingsvisie en klimaatadaptatie

18 januari 2018
Almere

De gemeente betaalt mee aan het groene dak!

Subsidie:

€20,-
per m²

Rotterdam

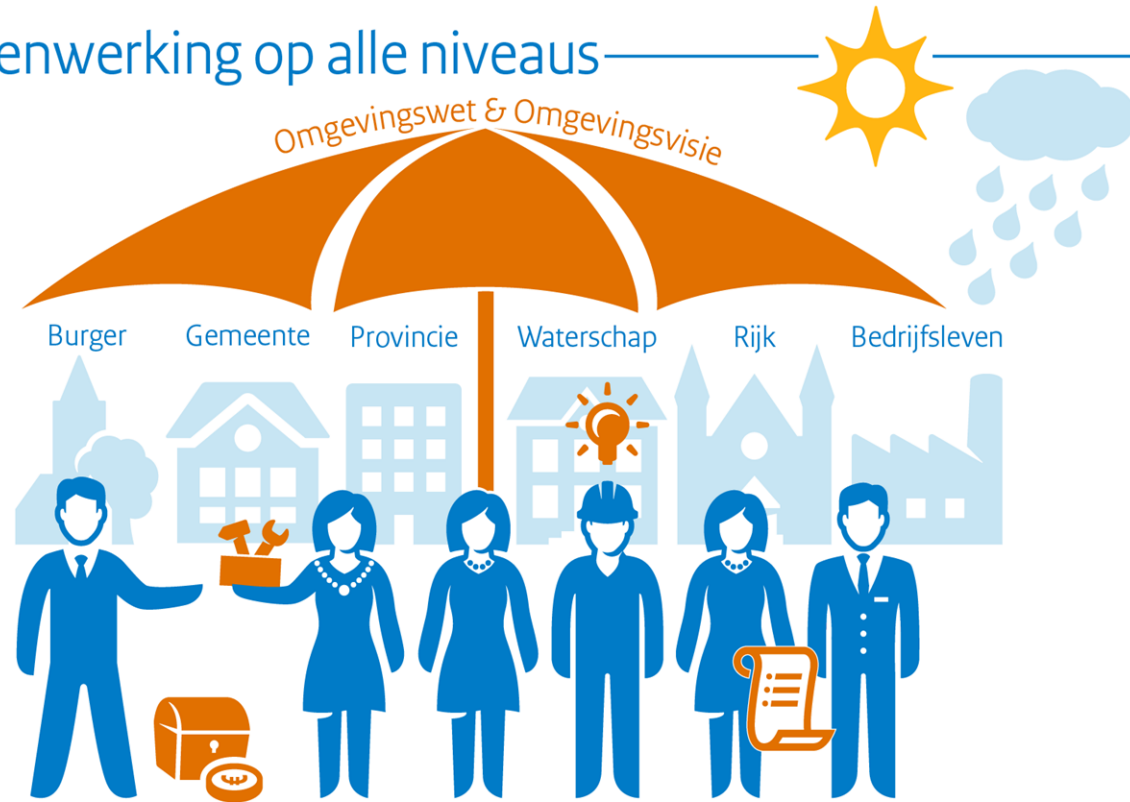
Aan de slag met de Omgevingswet

Pilots Omgevingsvisie
2017-2018

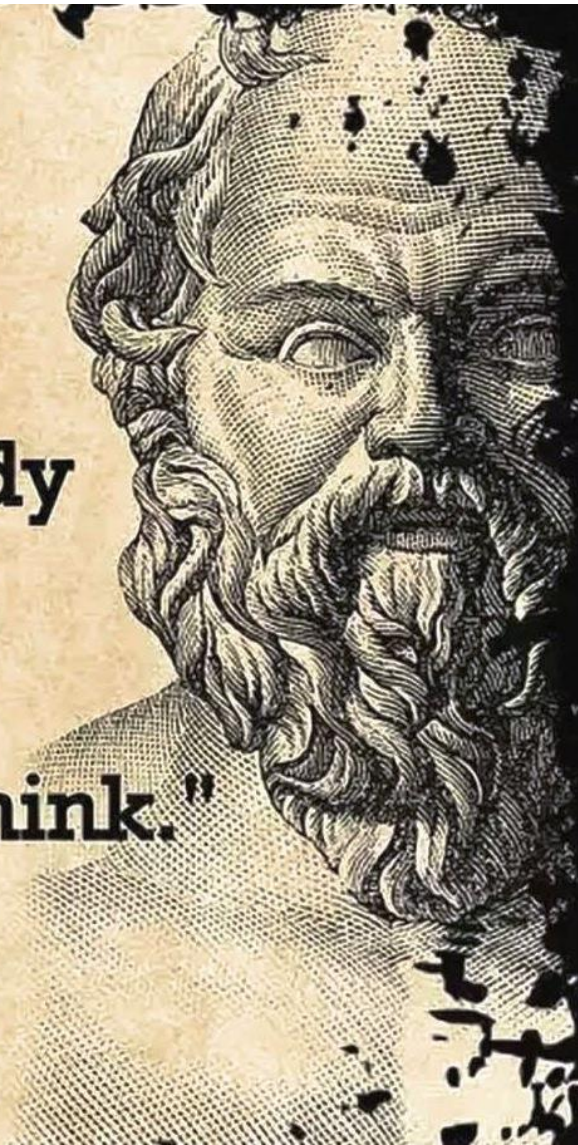
— Samenwerking op alle niveaus —

maatschappelijke inzet - stimulering - advies & kennisdeling - financiering - investeringen - integrale aanpak

**"I cannot
teach anybody
anything,
I can only
make them think."**

~Socrates

Elimineer 'De Burger'!

Ferenc van Damme

(tegenover de Tweede Kamer in Den Haag)

“Geen
Tijdperk van Veranderingen,
maar
een Verandering van Tijdperken”

(Prof. Dr. Ir. Jan Rotmans, Erasmus Universiteit)

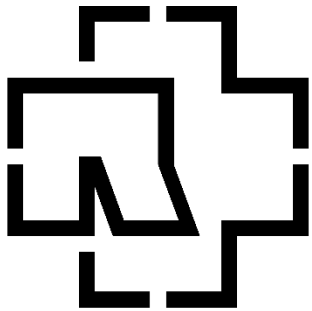

Everything changes but change itself. Everything flows and nothing remains the same... You cannot step twice into the same river, for other waters and yet others go flowing ever on.

(Heraclitus)

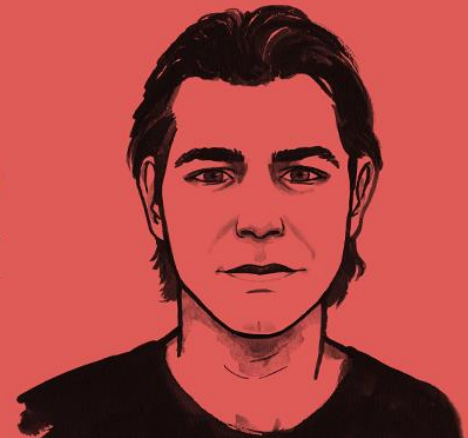
NETFLIX

RAMMSTEIN

**LEES
VERDER**

Correspondent

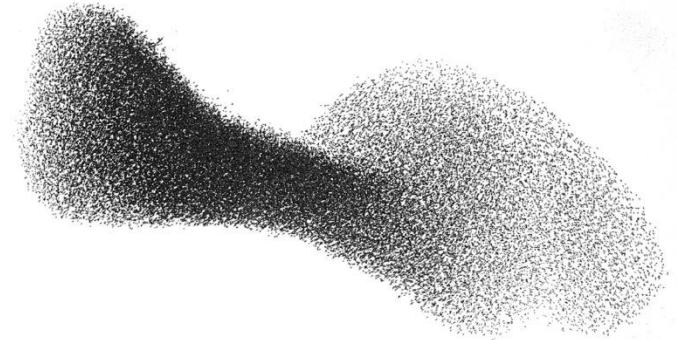
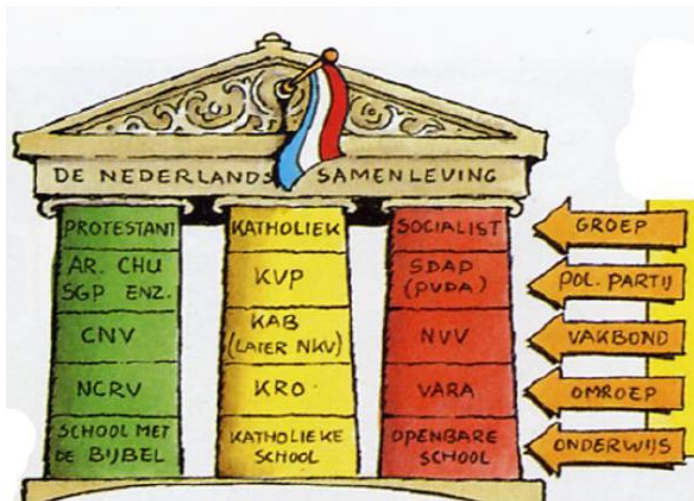
ondertussen, in Nederland...

'Oude' wereld

Zuilen en Sociale Klassen
Hiërarchisch
Statisch en voorspelbaar
Materieel

'Nieuwe' wereld

Netwerken en Individuen
Heterarchisch/Egalitair
Dynamisch en onvoorspelbaar
Immaterieel

“When the winds of change
are blowing
some people
are building shelters,
while others
are building windmills”

(Society 3.0)

"Niet de Kiezer is gek..."

"Het zijn de politici zelf die zich een spiegel moeten voorhouden.
Er is geen crisis van de democratie, er is een crisis van de gevestigde partijen."
Tom van der Meer, hoogleraar Politicologie UVA

Het systeem draait nog in Nederland...maar...

Er zijn (nog maar) 12 duizend Nederlanders politiek actief

1.7% is lid van een partij

Het vertrouwen in 'de overheid' en politici blijft dalen

maar...

90% heeft wél vertrouwen in 'democratie'

tijd voor een update...

1848

2022

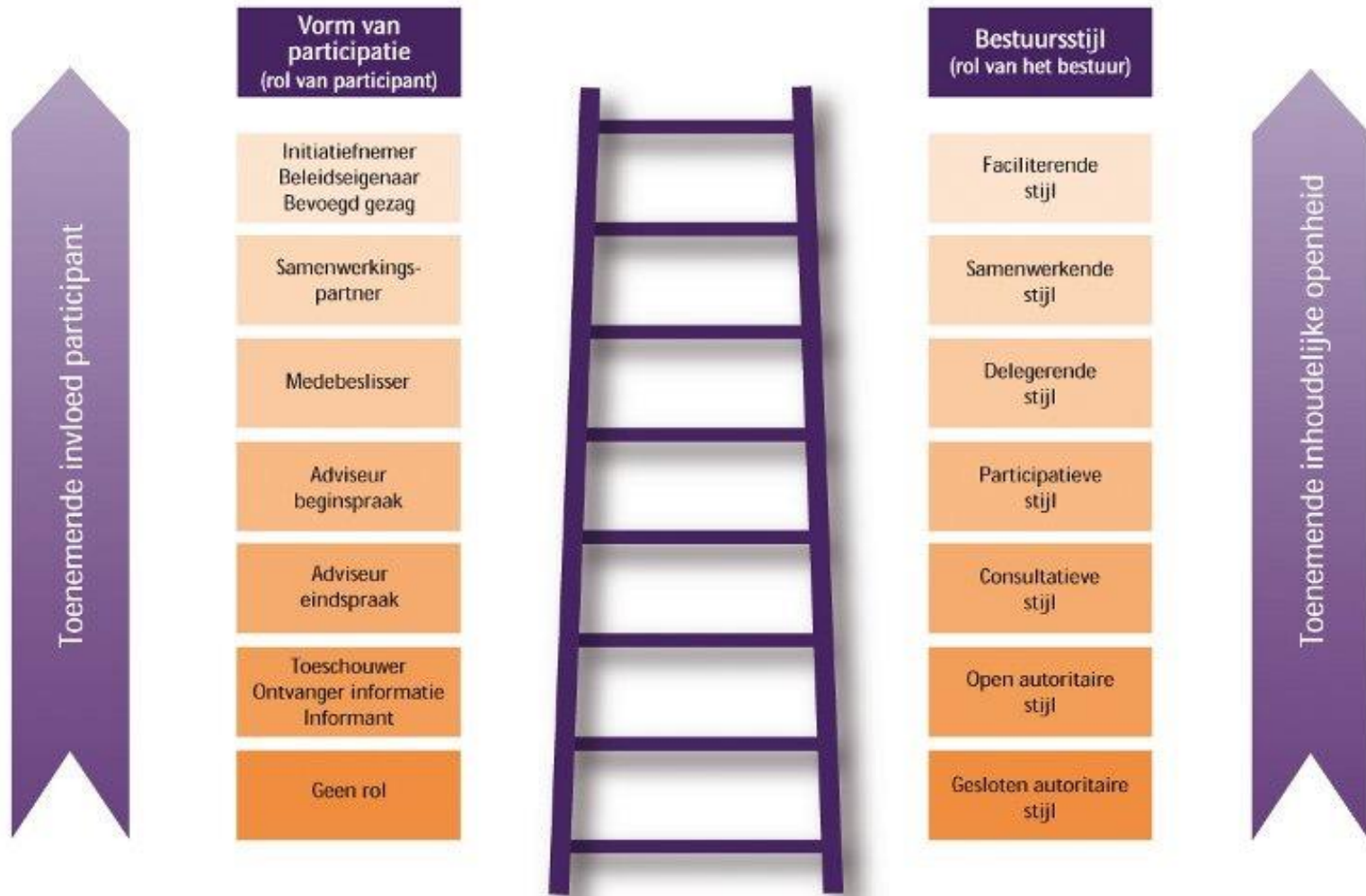
`participatiesamenleving': innovatie?...

Hoogleraar bestuurskunde Roel in 't Veld:

“We hebben behoefte aan
een `participatieve democratie’.
Een samenleving waarin inwoners,
naast politici en professionals,
scheppers van instituties en voorzieningen zijn.”

Dit leidt tot een compacte, slagvaardige en faciliterende overheid,
een mondige, veerkrachtige samenleving, en zeggenschap van
betrokkenen over de aard en inhoud van collectieve voorzieningen.

wat je zaait, zal je oogsten!

denkstappen

bepaal per project, per thema, per onderwerp

Waarom?

Waarom willen eigenlijk interactie met de mensen?

Snappen alle betrokkenen waarom we dit doen?

Waarom zit dit onderwerp op welke positie op de 'Participatieladder'?

Wat?

Wat zijn de 'spelregels' in dit geval?

Wat is wiens rol, houding, mandaat en verantwoordelijkheid?

Wat is het verwachtingsmanagement?

Wie?

Met wie willen je deze klus gaan klaren?

Inwoners of partners zijn niet één soort mensen.

Wie ben jij?

Belevingswerelden van anderen?

Doelgroepsegmentatie!

Hoe?

Je kunt pas echt bepalen hoe je het gaat doen na het bewust doorlopen van de bovenstaande stappen.

Een eerdere keuze voor verschillende aanpakken, methoden & middelen levert niks nieuws op

vaak prima 'traditionele' participatie

natuurlijk gebruiken we allemaal
goed en zorgvuldig
met veel kennis en ervaring

folders, websites, nieuwsbrieven,
keukentafelgesprekken, info-avonden,
inspraakrondes, focusgroepen,
'leuke' bijeenkomsten met een sporter als lokkertje,
afstemming met belangengroepen en 'stakeholders', etc.

en raadplegen we

Burgerpanel

Jongerenraad

Wijk-, buurt- en dorpsraden

Belangenverenigingen

tijd voor een andere houding?

'Alles wat je **voor** mij doet
maar niet **met** mij
doe je **tegen** mij!'

(Mahatma Gandhi)

denken vanuit je eigen beleving...

HOEVER MOET HET KOMEN?

doelgroepen: allemaal echte mensen...

Motivaction: 8 'sociale milieus'
vaste normen en waarden:

De traditionele burgerij

De moderne burgerij

Kosmopolieten

Postmoderne hedonisten

Nieuwe conservatieven

Gemaksgeoriënteerden

Opwaarts mobielen

Postmaterialisten

traditionele burgerij

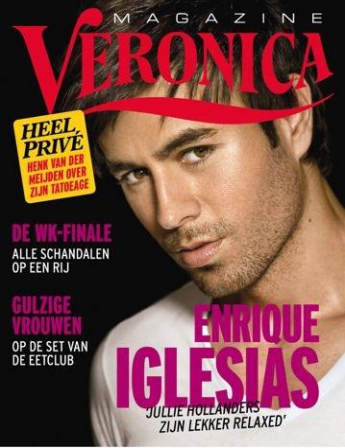
***nieuwe
conservatieven***

*moderne
burgerij*

gemaksgeoriënteerden

kosmopolieten

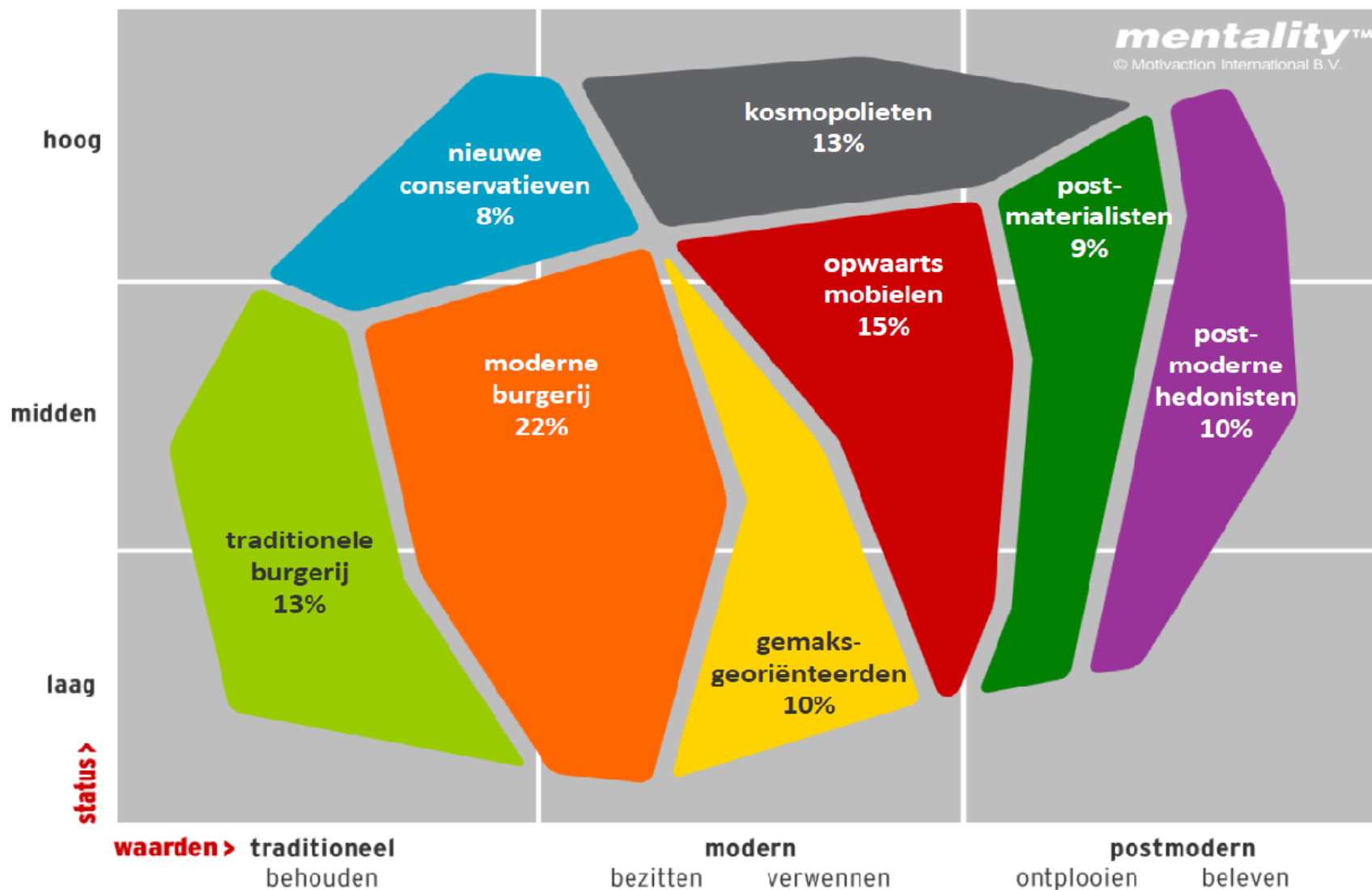

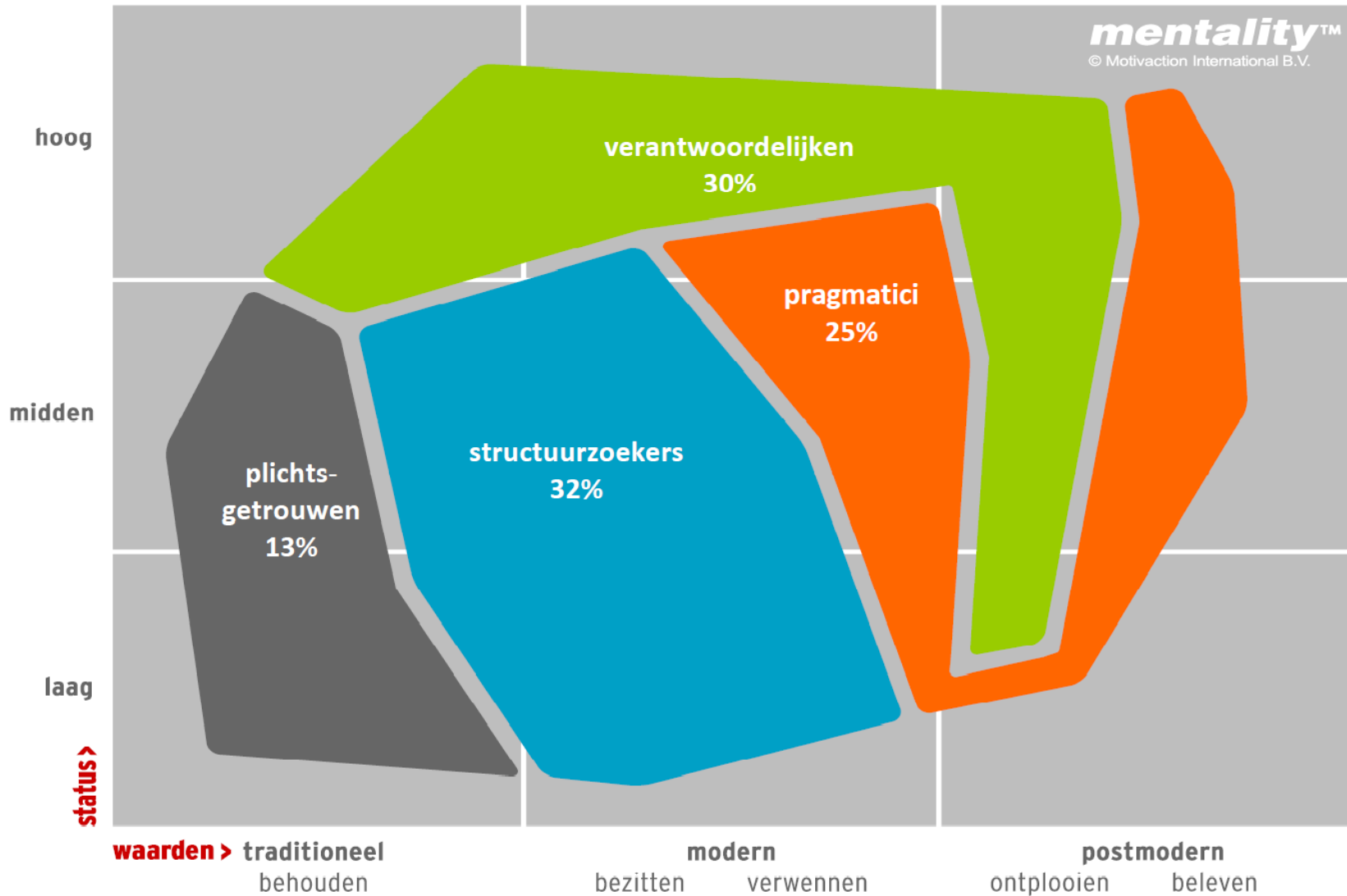
postmoderne hedonisten

8 belevingswerelden

4 houdingen in samenleving

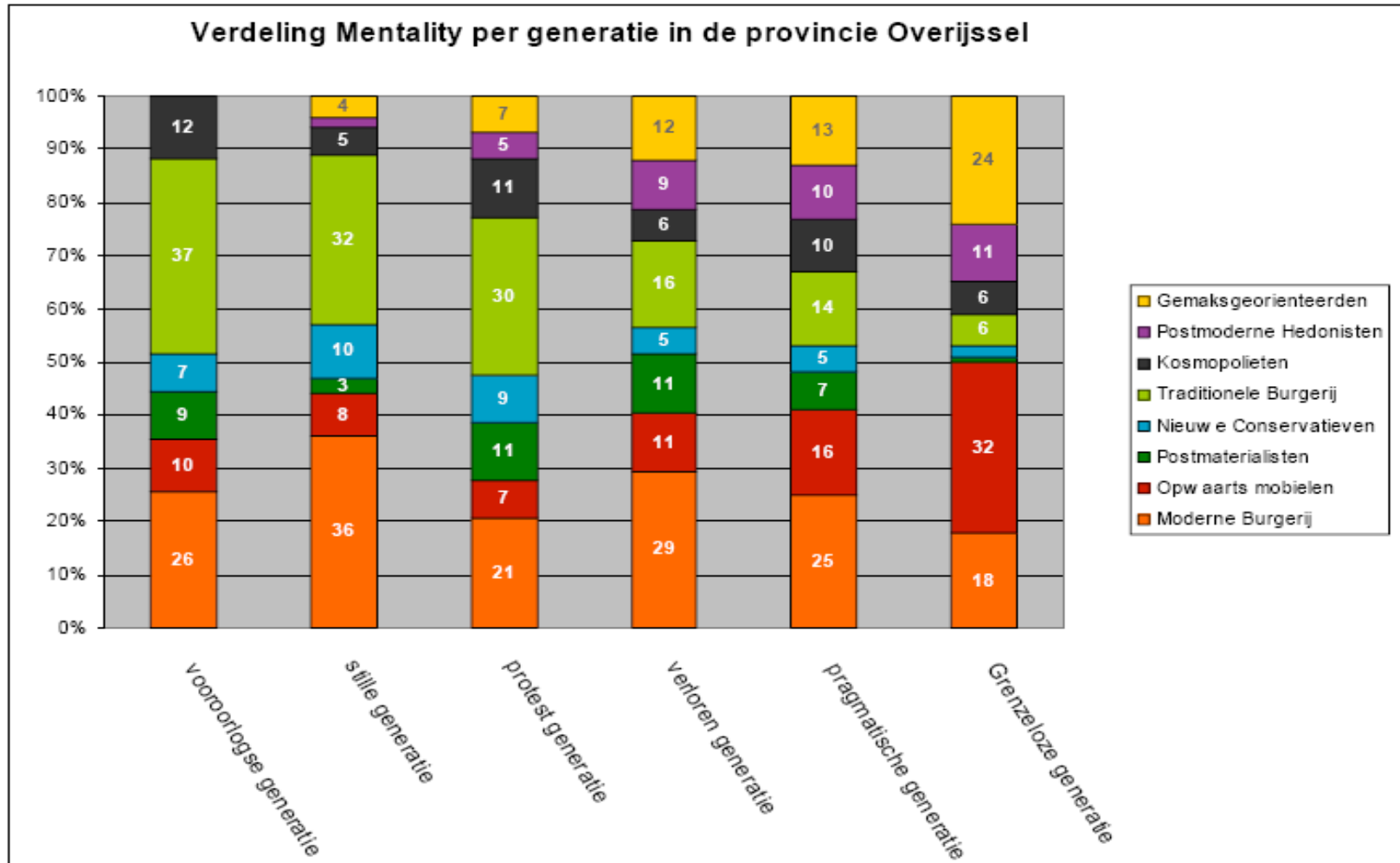
generaties

- **Vooroorlogse generatie** (geboren:1910 - 1930)
  - **Stille generatie** (geboren:1931 - 1940)
  - **Protestgeneratie** (geboren:1941 - 1955)
  - **Verloren generatie** (geboren:1956 -1970)
- **Pragmatische generatie** (geboren: 1971 - 1980)
  - **Grenzeloze generatie** (geboren na 1980)
    - **Generatie Z** (geboren na 2000)...

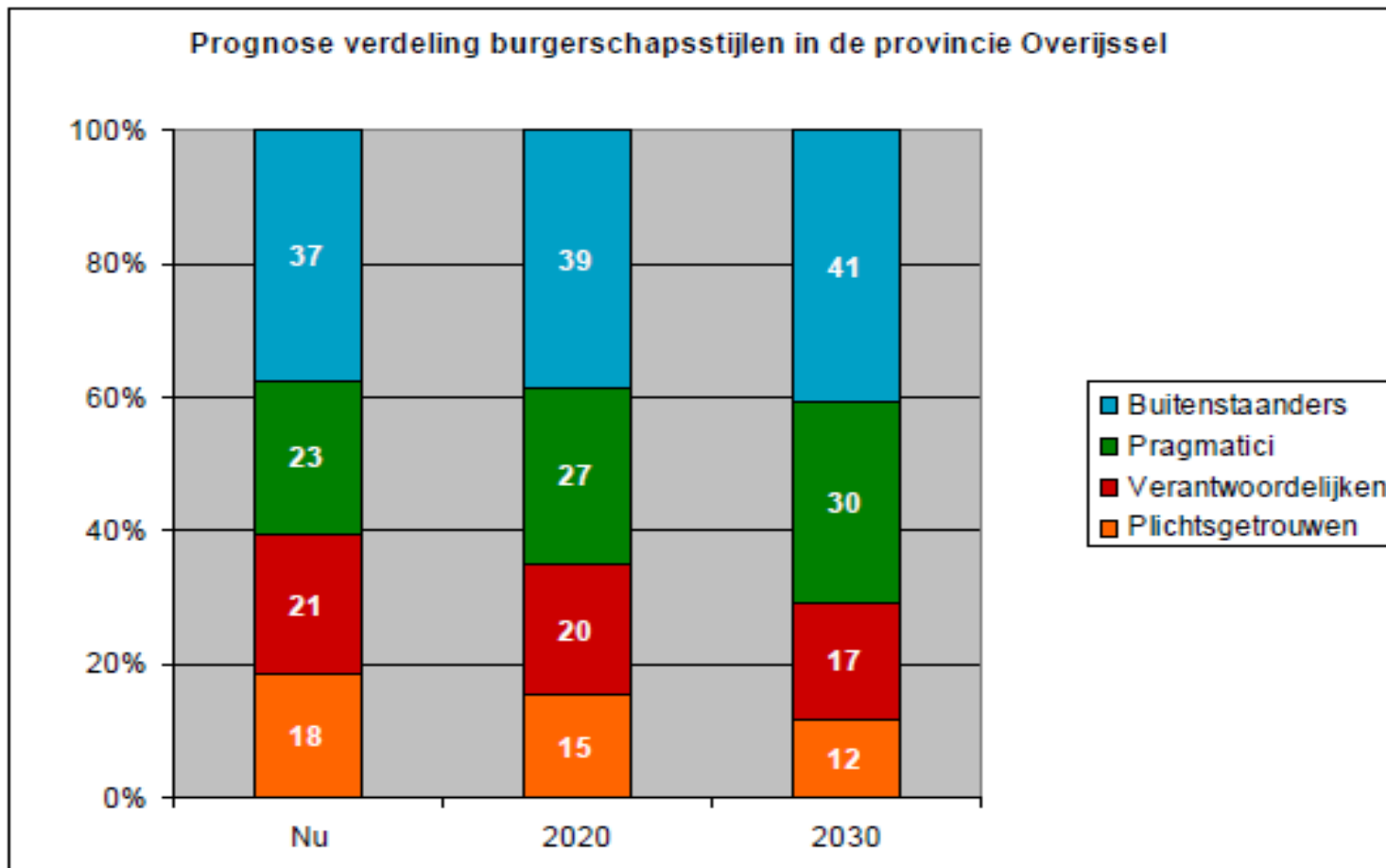
Generaties

Figuur 3.2-1 Verdeling sociale milieus in Overijssel per generatie (%)

stijlen tot 2030...

Figuur 3.3-2 Verwachte verdeling burgerschapsstijlen t/m 2030 (%)

Bron: Mentality-meting 1997-2009 van Motivaction. Om deze analyse uit te kunnen voeren is gebruik gemaakt van meerdere jaren uit de database. Daardoor verschillen de percentages ten opzichte van de verdelingen zoals genoemd in De Staat van Overijssel.

'Loslaten in vertrouwen'

(RoB, december 2012)

"De 'vitale samenleving' bestaat al in Nederland!"

"Ruimte geven aan de vitaliteit van de samenleving vraagt om een **urgente en radicale paradigmashift** in de functie, rol en werkwijze van de politiek, het bestuur en het ambtelijke apparaat."

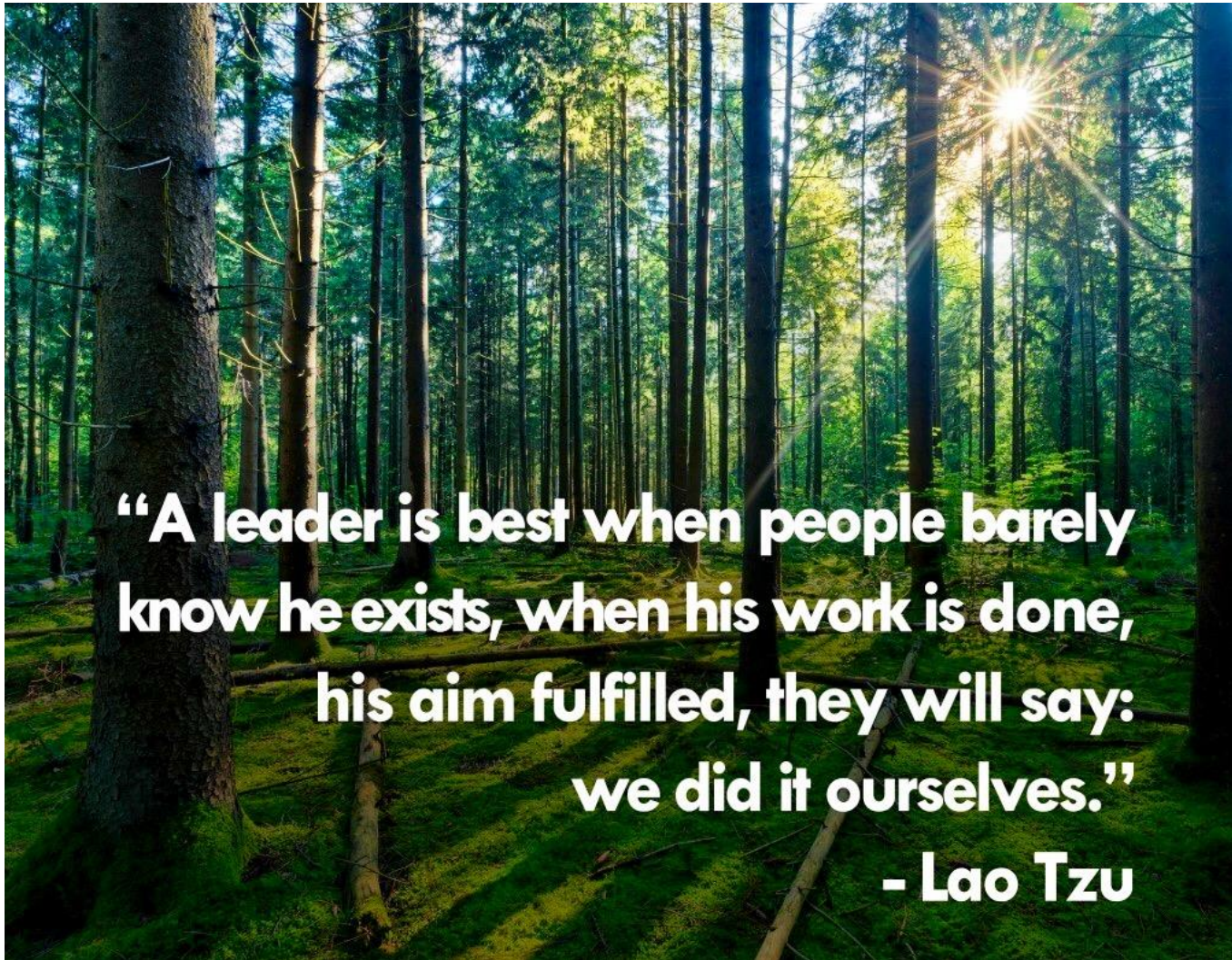
wat werkt wel?

Actief, bescheiden en **positief**
als gelijkwaardige **meedoen** in dialoog,
vragend **luisteren**,
vooroordelen bewust **vermijden**,
meer **hart** dan hoofd

Sleutels:

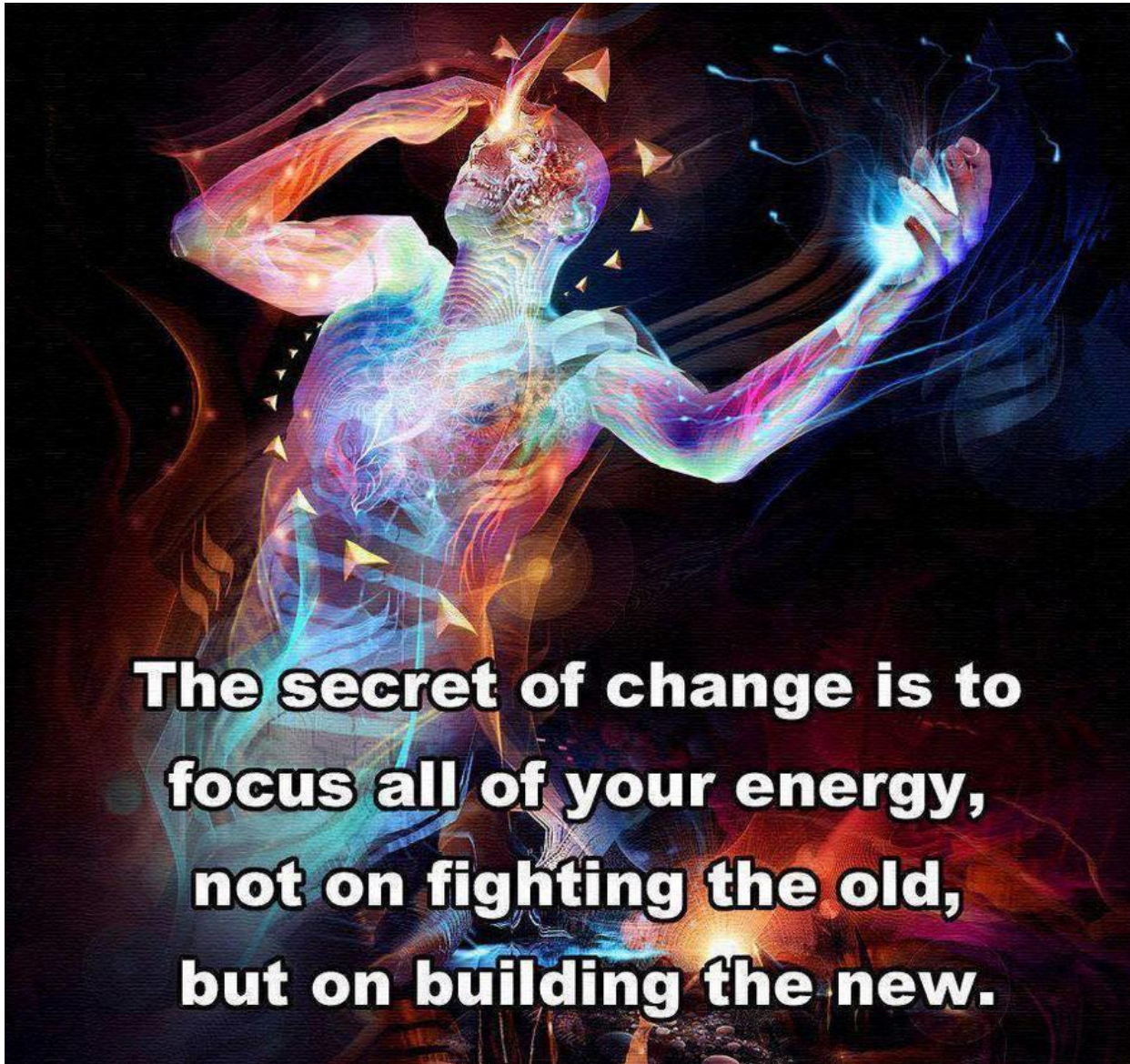
innerlijke overtuiging/passie
echtheid/authenticiteit
kwetsbaarheid
helderheid/openheid
lef
gezond verstand
en vooral
ècht samen

ander leiderschap

**“A leader is best when people barely
know he exists, when his work is done,
his aim fulfilled, they will say:
we did it ourselves.”**

- Lao Tzu

**The secret of change is to
focus all of your energy,
not on fighting the old,
but on building the new.**

- Dan Millman: 'The Way of the Peaceful Warrior'

samen verder leren?...

Positieve energie

Inspiratie

Coaching strategisch 'omdenken'

Doelgroep analyse

Participatie strategie

Cocreatie - en projectmanagement

Cross-mediale communicatie

JIJ & Overijssel platform (gratis!)

Pilots in de praktijk, samen leren...

aanbevolen literatuur

Loslaten in Vertrouwen

Verandering van Tijdperk

Revolutie

The Evolution of Everything

Society 3.0

Trendrede 2017

Easycratie / 'Nooit af'

Polarisatie

etc

dank jullie wel voor de aandacht!

appassionato.energie@gmail.com

[@ferencvandamme](#)

ferencvandamme.wixsite.com/appassionato

<https://nl.linkedin.com/in/ferencvandamme>

www.nederlandkantelt.nl/kantelvoorbeelden/ferenc-van-damme/

mijn poëzie: www.ferencvandamme.wix.com/offering

Deltaprogramma | Ruimtelijke Adaptatie

Vervolgprogramma

Actieve lunch

Vervolgprogramma

12.00-13.00 uur	Actieve lunch
13.00-14.15 uur	Workshopronde 1
14.15-14.30 uur	Korte pauze
14.45-16.00 uur	Workshopronde 2
Vanaf 16.00 uur	Borrel